

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

1

Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις η οικονομία φαίνεται ότι έχει ήδη μπει σε φάση στασιμοπληθωρισμού. Είναι χαρακτηριστικό ότι η βιομηχανική παραγωγή σημείωσε κάμψη το πρώτο εξάμηνο του 1990, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 1989, ενώ είχε αυξηθεί κατά 2% περίπου το πρώτο εξάμηνο του 1990. Εξάλλου, με βάση τις τελευταίες εκτιμήσεις, για το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε σταθερές τιμές αναμένεται μικρή μόνο αύξηση (κάτω του 1%) φέτος, μετά την αύξησή του κατά 3% το 1989. Ο πληθωρισμός που είχε αρχίσει να αυξάνεται από τους πρώτους μήνες του έτους, ξεπέρασε το 22% το Σεπτέμβριο του 1990 και προβλέπεται ότι θα πλησιάσει το 25% μέχρι το τέλος του 1990. Παράλληλα σημειώθηκε και νέα χειροτέρευση του ισοζυγίου πληρωμών και παραπέρα σοβαρή διόγκωση των ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα και του δημόσιου χρέους, με αποτέλεσμα να περιορίζονται σοβαρά οι επιλογές και οι χειρισμοί της οικονομικής πολιτικής.

Πληθωρισμός

Ο πληθωρισμός, που σημείωσε σημαντική επιτάχυνση από τις αρχές του 1990 σημείωσε και νέα άνοδο κατά τους θερινούς μήνες. Ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 21,9% στο δωδεκάμηνο Αυγούστου 1989 - Αυγούστου 1990, ενώ η αντίστοιχη αύξηση το Δεκέμβριο του 1989 ήταν 14,8%. Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις η αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή τον Σεπτέμβριο θα κυμανθεί από 3,5% μέχρι 4%. Αν επαληθευτεί η εκτίμηση αυτή, ο δωδεκάμηνος ρυθμός πληθωρισμού το Σεπτέμβριο θα έχει ξεπεράσει το 22%. Με τα σημερινά δεδομένα, εκτιμάται ότι μέχρι το τέλος του έτους η αύξηση των τιμών θα φθάσει το 24-25%. Η επιτάχυνση του πληθωρισμού, σε σημαντικό βαθμό, οφείλεται στην αναπροσαρμογή των τιμολογίων των ΔΕΚΟ και των τιμών των καυσίμων, που είχαν καθηλωθεί μέχρι το Δεκέμβριο του 1989, και στην αύξηση των έμμεσων φόρων. Από την πλευρά του κόστους, ιδιαίτερα σημαντική επίδραση στην επιτάχυνση του πληθωρισμού έχει η αύξηση του κόστους εργασίας που κυμάνθηκε γύρω στο 17%, αλλά και των τιμών αγροτικών προϊόντων.

Πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι συσσωρευμένες πληθωριστικές πιέσεις δεν έχουν εκδηλωθεί σε όλη τους την έκταση στο δείκτη τιμών καταναλωτή. Έτσι, η αύξηση των τιμών μέχρι το τέλος του

έτους θα ήταν σημαντικά ταχύτερη (θα έφθανε ενδεχομένως το 28%) αν είχαν αναπροσαρμοσθεί οι τιμές των καυσίμων στα διεθνή επίπεδα (35 δολάρια το βαρέλι) και αν δεν είχε υστερήσει σημαντικά η διολίσθηση της δραχμής. Με την αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει τις εξελίξεις στον Περσικό Κόλπο και ιδιαίτερα την διεθνή αγορά πετρελαίου, δεν πρέπει να αποκλείονται σημαντικές αντιμήσεις στα καύσιμα και επιδείνωση του πληθωρισμού στους προσεχείς μήνες, πέρα από τα προβλεπόμενα σήμερα επίπεδα.

Ισοζύγιο πληρωμών

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών στο επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου 1990 έφθασε τα 2.690 εκατ. δολάρια, έναντι 1.540 εκατ. δολλαρίων το αντίστοιχο επτάμηνο του 1989. Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα στο επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουνίου 1990 διατηρήθηκαν περίπου σταθερά, αυτό όμως οφείλεται στο γεγονός ότι ο καθαρός εξωτερικός δανεισμός του δημόσιου τομέα έφθασε τα 1.384 εκατ. δολ. περίπου, έναντι 410 εκατ. δολ. την αντίστοιχη περίοδο του 1989. Παρά το γεγονός ότι τον Ιούλιο το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών παρουσίασε πλεόνασμα (γύρω στα 90 εκατ. δολ.) για εποχικούς κυρίως λόγους, πρέπει να αναμένεται παραπέρα σημαντική διεύρυνση του ελλείμματος το χρόνο αυτό. Για ολόκληρο το 1990 το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών θα διαμορφωθεί ίσως γύρω στα 3.500 - 4.000 εκατ. δολάρια έναντι 2.573 εκατ. δολλαρίων το 1989. Επομένως η επιδείνωση του ισοζυγίου πληρωμών κατά τους χειμερινούς μήνες θα πάρει διαστάσεις κρίσεως και η χρηματοδότηση των ελλειμμάτων θα γίνει προβληματική, ιδιαίτερα αν η Κυβέρνηση δεν εξασφαλίσει Κοινοτικό δάνειο.

Δημόσια ελλείμματα

Κρίσιμη σημασία για τις μελλοντικές εξελίξεις στον πληθωρισμό και το ισοζύγιο πληρωμών έχει η πορεία των ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα.

Με την κατάθεση του Προϋπολογισμού τον Ιούνιο του 1990 ελήφθησαν ορισμένα μέτρα για τη μείωση κατά το τρέχον έτος των καθαρών δανειακών αναγκών του δημόσιου τομέα, ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Τα μέτρα αυτά περιλάμβαναν κυρίως αυξήσεις της φορολογίας, περικοπές κρατικών δαπανών και αναπροσαρμογή των τιμολογίων των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας. Ομως, από τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία και τις εκτιμήσεις (Πίνακας 1) προκύπτει ότι τα μέτρα που ελήφθησαν από τον περασμένο Ιούνιο και μετά για τη μείωση των δημόσιων

ελλειμμάτων αποδείχθηκαν ανεπαρκή. Οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα αναμένεται να φθάσουν το 1990, ως ποσοστό του ΑΕΠ στο 19,3% από 18,1% το 1989 και θα υπερβούν κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες το στόχο του 16,8% που είχε θέσει η Κυβέρνηση στον Προϋπολογισμό τον Ιούνιο του 1990. Αν δεν γίνει αναπροσαρμογή της τιμής των καυσίμων σύντομα τότε το συνολικό έλλειμμα φέτος θα πλησιάσει το 20% του ΑΕΠ. Η υπέρβαση των στόχων του προϋπολογισμού προβλέπεται ότι θα προέλθει τόσο από υστέρηση των εσόδων του τακτικού προϋπολογισμού και του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων κατά 150 δισεκ. δρχ. περίπου, όσο και από υπέρβαση των δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού κατά 100 δισεκ. δρχ. περίπου. Παράλληλα, αναμένονται μικρές υπερβάσεις στα ελλείμματα των δημόσιων οργανισμών (ΙΚΑ, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης κλπ).

Τα μεγάλα ελλείμματα είναι η κύρια πηγή της οικονομικής αστάθειας. Τροφοδοτούν την πληθωριστική διαδικασία και προκαλούν επιδείνωση του ισοζυγίου πληρωμών. Παράλληλα δημιουργούν σοβαρές δυσχέρειες για τη χρηματοδότησή τους και αναγκάζουν την Κυβέρνηση να προσφεύγει σε νομισματική χρηματοδότηση γεγονός που επιτείνει τις αρνητικές επιπτώσεις στον πληθωρισμό. Αν δεν ληφθούν δραστικά μέτρα περικοπής του ελλείμματος στον Προϋπολογισμό του 1991, το Δημόσιο θα περιέλθει σύντομα σε αδυναμία να χρηματοδοτεί τα ελλείματά του με την προσέλευση αποταμιευτικών πόρων (ομόλογα, έντοκα γραμμάτια κλπ).

Οκτώβριος 1990

Π ί ν α κ α ς 1

Ελλείμματα Δημόσιου τομέα

Δισεκ. δρχ.

	<u>1988</u>	<u>1989</u>	<u>1990</u>	<u>1990</u>
			Προϋπολ.	Προβλέψεις
I. Κεντρική Διοίκηση	1.197,2	1.787	2.070	2.320
1. Τακτικός Προϋπολογισμός	881,8	1.415	1.710	1.930
2. Πρόγραμμα Δημ.Επενδύσεων	315,4	372	360	390
3. Χρεολύσια	152	205	371	370
4. Καθαρές δανειακές ανάγκες (I-3)	1.045,2	1.582	1.699	1.950
% στο ΑΕΠ	13,9	18,0	16,0	18,4
II. Δημόσιοι Οργανισμοί				
Καθαρές δανειακές ανάγκες	38,7	11	77	90
III. Συνολικές δανειακές ανάγκες Δημόσιου τομέα * (I+II)	1.083,9	1.592,9	1.776	2.040
% στο ΑΕΠ	14,4	18,1	16,8	19,3

* Δεν περιλαμβάνονται οι δημόσιες επιχειρήσεις